

# Mamy Wata och monstret

VÉRONIQUE TADJO  
Elfenbenskusten

Det är något alldeles särskilt med Véronique Tadjos bilder. Något som gör mig glad, förväntansfull och samtidigt en aning orolig. Det finns en avväpnande naivitet i berättandet, ett uttrycksfullt gestaltande av vardagens glädjeämnen, men också skuggan av ett hot lurande bakom hörnet.

De starka färgerna, de runda formerna, mönstren och bårderna, de stolta kvinnorna, de knäppa fåglarna och alla de andra djuren i Tadjos säregna afrikanska natur, det ledsna monstret och den snälla Mamy Wata, det magiska majskornet och de talande trummorna – allt samverkar till en annorlunda upplevelse av bildens möjligheter.

**F**ör sju år sen såg jag för första gången en av Véronique Tadjos bilder. Inför utgivningen av *Den hemliga trädgårdens första skrift*, letade vi i den märkvärdiga *Mandelas sagobok* efter en bild som kunde fungera som omslag. Bland alla dessa starka illustrationer till sagor från olika delar av Afrika, fastnade vi direkt för Tadjos vädande, enhornsprydda, kuttryggiga fantasidjur som illustrerade en klassisk vendasaga om lymmeln Sankhambi. Vi fick Véroniques och förlagets (Tafelbergs i Kapstaden) välvilliga tillstånd och på den vägen är det.



*The Egyptian Queen, originalbild av Véronique Tadjö.*



Hon har gjort fantasieggande omslag till både den andra och tredje av nätverkets skrifter liksom till boken *Världens barnboksförfattare* (2008).

Även i denna fjärde ”hemliga trädgårdsskrift” medverkar hon med åtskilliga bilder, även om hon lämnat över omslagsuppdraget till årets Peter Pan-pristagare, Piet Grobler.

Om Véronique Tadjos bilder är märkvärdiga, är hennes konstnärliga mångsidighet inte mindre imponerande. Hon skriver dikter för barn och vuxna, romaner som den till svenska översatta *Drottning Pokou* (2008), tankeböcker med olika röster som *As the Crow flies*, litterära reportage som den skakande boken om folkmordet i Rwanda, *The Shadow of Imana. Travels in the heart of Rwanda*, poesi-antologin *Talking Drums* för unga vuxna och en antologi med prosatexter kallad *Chasing the Sun*.

En ny roman, *Loin de mon père (Away from my Father)* är under utgivning på Actes Sud i Paris, och kommer att presenteras av Tadjos på bokmässan i Göteborg.

Hon ställer ut sina bilder, medverkar i juryarbetet för olika konstnärliga priser, hon föreläser och framträder på konferenser och bokmässor runt om i världen och hon leder workshops om barnböcker i åtskilliga afrikanska länder. Dessutom är hon lektor och föreståndare för French Studies vid universitetet Witwatersrand i Johannesburg där hon bor.

### **Grandma Nana, Ayanda och Mamy Wata**

För mig är dock Véronique Tadjos först och främst barnboks-konstnär och en tydlig profil inom den ännu ganska unga skriftliga afrikanska barnlitteraturen. Utifrån sin uppväxt i Elfenbenskusten och sin breda kunskap om kulturen, myterna, sagorna och den muntliga traditionen i framförallt de västafrikanska länderna, har hon skapat en alldeles egen värld av färgstarka, originella, berättande bilderböcker.

Hon skriver i regel sina böcker på franska, men översätter dem för det mesta själv till engelska. Hennes kanske mest kända bilderbok, *Mamy Wata och monstret*, som kom på franska 1993 och på engelska 2000, har nu också tack vare Trastens förlag kommit på svenska (2008).

Andra bilderböcker av Tadjö, som jag hoppas kommer att översättas är *Grandma Nana* (1996), *Lord of the Dance (The Seigneur de la Dance, 1993)*, *The lucky grain of corn* (2000) och *Si j'étais Roi ... Si j'étais Reine (If I were a King, If I were a Queen)* med sin uppfriskande syn på manligt och kvinnligt. Hennes senast utkomna bilderbok heter *Ayanda. La petite fille qui ne voulait pas grandir* (2007) och är för ovanlighetens skull illustrerad av en annan konstnär, Bertrand Dubois.

En ungdomsbok om Nelson Mandela är också på gång. Den har titeln *Nelson Mandela: "Non à l'apartheid"* och är en slags dramadokumentär. Kommer på Actes Sud Junior i Paris sommaren 2010.

### Talande trummor

Min absoluta favorit bland Tadjös böcker är *Talking Drums* från 2002, en antologi med enkla och slagkraftiga dikter från 18 olika afrikanska länder söder om Sahara med roliga, sorgliga och lätt absurda vinjetter av Véronique Tadjö. Dikterna är samlade i sju olika ämnesområden; Universum, Djurens rike, Kärlek och fest, Folk, Döden, Stolthet och motstånd och The Changing Times.

Tadjö introducerar det hela med att berätta en hemlighet: "Den här samlingen dikter är i själva verket en enda berättelse, berättelsen om Afrika som den berättas av några av dess allra bästa poeter."

Véronique Tadjö har fått många priser, bl.a. det prestigefyllda Grand Prix Littéraire de L'Afrique Noire 2005. Sedan flera år är Tadjö också nominerad till ALMA-priset av IBBY Sverige och Världsbiblioteket. ●

### HALF-WAY

You broke the mirror  
In which you once looked at yourself  
And you no longer recognized the  
reflection  
You have forgotten  
The writing of your name  
And the sound of your voice

You know  
No path by heart  
Short cuts? Scare you  
The town has changed  
Faster than you  
She has slipped  
Through your fingers

(Två strofer ur en nyskriven  
dikt av Véronique Tadjö)



Titeln på Véronique Tadjös nya  
dokumentära ungdomsbok.